

BASF stopt met gentech in Europa

Na verzet Nederlandse handelaren tegen gemodificeerde aardappelen alleen nog gentechnologie in VS.

Van onze verslaggever
Gerard Reijn

AMSTERDAM Het Duitse chemieconcern BASF trekt zich praktisch helemaal terug uit de Europese markt voor genetisch gemanipuleerde landbouwgewassen (gmo). Het belangrijkste laboratorium bij Mannheim wordt gesloten. Het verzet van Nederlandse aardappelhandelaren heeft BASF de das omgedaan.

BASF is in Europa het meest vooraanstaande concern dat aan gentechnologie voor landbouwgewassen doet. Er verdwijnen in Mannheim 147, vooral wetenschappelijke banen.

Met het besluit van BASF is Europa terug waar het al dertien jaar staat: een oase waar gentech-gewassen vrijwel afwezig zijn. Waar sinds 1999 wel-

Ook zonder gentech is een resistente aardappel gekweekt

geteld één gentech-gewas mag worden geteeld: Mon810, een maisvariant van het Amerikaanse Monsanto. Op de wereldmarkt zijn gewassen als katoen, mais en soja al voor 70 tot 90 procent genetisch gemanipuleerd. Die gewassen worden ook massaal ingevoerd in Europa, maar ze mogen er niet worden verbouwd.

Juist BASF leek er vorig jaar in geslaagd de stilstand te doorbreken. Het kreeg toestemming voor zijn genetisch gemanipuleerde zetmeelaardappel Amflora, waaraan het maar liefst dertien jaar had gewerkt. Die aardappel zou in februari dit jaar op grote schaal op de markt worden geïntroduceerd, maar in plaats daarvan trekt het concern zich plotseling uit Europa terug met zijn gentech. Alleen gewassen die al klaar zijn, probeert BASF nog door de toelatingsprocedure te loodsen.

Maar de Amflora blijkt onverkoopt. In een persverklaring liet BASF

weten: 'Er is nog altijd een te grote weerstand tegen deze technologie in grote delen van Europa, bij zowel boeren, consumenten als politici.'

Dat is een understatement, als je het Jan van Hoogen vraagt. Hij is directievoorzitter van Nederlands grootste aardappelhandel Agrico, die ongeveer eenderde van Nederlands pootaardappelen verhandelt. Hij en zijn collega's van aardappelhandel HZPC hebben BASF de weg geblokkeerd. En dat zullen ze weer doen als het nodig is, zegt Van Hoogen. 'BASF is eerst bij ons geweest met de vraag of wij die Amflora wilden uitpoten, maar dat doen wij niet. Wij willen gegarandeerd vrij blijven van genetisch gemodificeerde rassen.' Daarop zei BASF de boeren rechtstreeks te zullen benaderen. Van Hoogen: 'Toen hebben we meteen al onze telers een verklaring voorgelegd. Daarin staat dat ze geen genetisch gemodificeerde gewassen verbouwen en dat nooit hebben gedaan. Die verklaring zullen ze de komende jaren moeten tekenen, anders nemen we hun aardappelen niet af.'

Voor BASF was er geen doorkomen aan. Geen boer wilde de Amflora verbouwen, want dat zou betekenen dat hij voor eeuwig zou zijn afgesloten van de belangrijkste afzetroute: via de grote aardappelcoöperaties.

Van Hoogen: 'Wij doen zaken met tachtig landen en vele eisen van ons een non-gmo-verklaring. En wat denk je van Albert Heijn? Die wil dat ook niet, want er is geen consument die het wil. Zelfs in Amerika is er geen gmo-aardappel op de markt, omdat niemand het wil.'

Niet dat de Europese wetenschap

nu ophoudt met gentech. In Wageningen bijvoorbeeld wordt hard gewerkt aan nieuwe aardappelrassen die resistent zijn, en dankzij kleine toevoegingen van genen uit wilde aardappelen heel lang resistent blijven tegen de aardappelziekte fytoftora.

Agro-ecoloog Bert Lotz van de Wageningen Universiteit denkt dat het project over vier, vijf jaar klaar is. Veredelaars kunnen dan gebruikmaken van de daar ontwikkelde technieken. Maar of dat ook echt gebeurt? 'Het is heel belangrijk dat dat gebeurt, want dankzij die resistentie hoeven we veel minder bestrijdings-

midde- len te gebruiken. Dat zullen we duidelijk moeten maken', aldus Lotz. Maar ook van het Wageningse project zegt Agrico-baas Van Hoogen: 'Daar doen we niet aan mee. Ze kunnen wel zeggen dat ze anders werken, maar voor ons is het hetzelfde. De markt wil het niet, en wij zullen van onze boeren een verklaring eisen dat ze met deze producten niet werken.' Niet dat Van Hoogen de resistentie tege fytoftora niet van belang vindt, integendeel. 'Het is de belangrijkste resistentie in de hele akkerbouw. Maar wij hebben een paar producten op traditionele wijze resistent

gekregen. Dat duurt wel vijftig jaar, maar het kan. We hebben nu zo'n traditioneel ontwikkeld ras op de markt, de Carolus.'

Milieugroepen hebben juichend gereageerd op de aftocht van BASF. 'Dit is een nagel aan de doodskist voor genetisch gemodificeerd voedsel in Europa', zegt Adrian Bebb van milieugroep Friends of the Earth. En Herman van Bekkem van Greenpeace: 'Dit betekent heel veel voor Nederland. Juist met die aardappel van BASF zouden wij heel veel te maken krijgen, daar maakte ik me grote zorgen om.'

Genetisch gemodificeerde aardappelen van BASF.
Foto AFP

DE KWESTIE PETER DE WAARD

Houdt de eurozone rekening met het ergste?

Neel Kashkari was in 2008 topmedewerker van en later staatssecretaris onder de Amerikaanse minister van Financiën Henry Paulson. Nadat de kredietcrisis was uitgebroken door de waardeval van hypotheekobligaties moest hij voorkomen dat de banken ten onder zouden gaan.

Uiteraard ging hij te rade bij de zakenbanken die hij zo goed kende. Maar hun adviesafdelingen met 's werelds best betaalde financiële experts konden in dit geval geen uitkomst bieden. Voor dit probleem was geen fusie markt, geen overnamemarkt, geen private-equity markt en geen emissie markt.

Hetzelfde gold voor de grote consultancy's en organisatiebureaus die pretenderen overal een mouw

Er ligt volgens Brussel geen Break the Glass-plan voor de ineenstorting van de euro klaar. Misschien wel een bidprentje.

aan te kunnen passen. Ook McKinsey had dit keer geen plan B of C. Er waren geen banken die andere banken wilden financieren. Een botte bijl noch een stofkam zou zoden aan de dijk zetten. Op 15 april 2008 zag Kashkari al de dreiging van een ineenstorting van het bankensysteem. Hij schreef in het diepste geheim zijn 'Break the Glass-memo'. 'In geval van nood breken het glas (slaan we het ruitje in, red.) en pakken dit scenario.'

In het najaar was het zo ver. De Amerikaanse staat moest de totale ineenstorting afwenden met het door Kashkari bedachte noodplan van 700 miljard dollar (546 miljard euro). Onder het zogenoemde TARP (Troubled Asset Relief Program) nam de overheid zo de illiquide le-

ningen van banken over en kocht de aandelen van financiële instellingen op.

Hoewel het als leugentje om bestwil wordt ontkend, zal ook ergens in Brussel een Break the Glass-memo zijn gedeponneerd voor de eurocrisis. Indien de landen en de Europese Centrale Bank weigeren Griekenland nog langer bij te staan, moet er een uiterste redmiddel uit de kast worden gehaald om te voorkomen dat het smeulende vuur een uitslaande brand wordt.

In 2008 toen de banken in de VS en later in Europa in de problemen kwamen, konden de overheden nog als brandweer fungeren. Maar wie is de brandweer als de overheden zelf bankroet dreigen te gaan? Wat in het Break the Glass-memo

kan staan, is vooralsnog zeer ongewis. Mogelijk zullen China, Brazilië en andere landen die nog geld hebben, samen met het IMF, het morgenland van een monetaire ineenstorting moeten zien te redden. Dit betekent een soort van financiële kolonisatie van Europa die historisch gezien even spectaculair zal zijn als de val van de Berlijnse muur. Er moet een evenknie van Neel Kashkari zijn, want het zou te gek zijn als op de burelen van de EU en de ECB niemand zich op het ergste voorbereidt.

Maar misschien ligt er achter het Brusselse glas alleen een bidprentje.

REAGEREN?
P.DEWAARD@VOLKSKRANT.NL